

MALİYET MUHASEBESİ

Prof. Dr. Kadir Gürdal

AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi

e-posta: kadirgurdal@ankara.edu.tr

EVRE MALİYET SİSTEMİ

Tek Evreli Üretim - Dönem Başı Yarı Mamul Stoku Bulunması

- Dönem başı yarı mamul stoklarını tamamlamak için yapılan çalışmalar
- Cari dönemde üretimine başlanıp tamamlananlar için yapılan çalışmalar
- Dönem sonu yarı mamul stokları için yapılan çalışmalar

Sorun: Dönem başı yarı mamul stoklarının maliyetlere ne şekilde katılacağı

Çözüm: Maliyet hesaplama yöntemlerinden yararlanmak

Yaygın olarak kullanılan yöntemler:

- Ağırlıklı ortalama maliyet yöntemi
- İlk giren ilk çıkar yöntemi

EVRE MALİYET SİSTEMİ

Örnek: İşletmede dönem başı yarı mamul stoku 4 000 birimdir. Bu stokların tamamlanma dereceleri; direkt ilk madde ve malzeme giderleri açısından %100, direkt işçilik ve genel üretim giderleri açısından %30'dur. Dönem başı yarı mamul stokları için önceki dönemde 2 000 TL. tutarında direkt ilk madde ve malzeme giderine, 1 800 TL. tutarında direkt işçilik giderine ve 300 TL. tutarında genel üretim giderine katlanılmıştır.

Dönem içinde 20 000 birimin üretimine başlanmış, bunların 19 000 birimi tamamlanmış, 5 000 birimi tamamlanamamıştır. Dönem sonu yarı mamul stoklarının tamamlanma dereceleri; direkt ilk madde ve malzeme giderleri açısından %100, direkt işçilik ve genel üretim giderleri açısından %40'tır. Dönemin direkt ilk madde ve malzeme giderleri 10 000 TL., direkt işçilik giderleri 15 000 TL. ve genel üretim giderleri 6 000 TL.dir.

EVRE MALİYET SİSTEMİ

İlk Giren İlk Çıkar (FIFO) Yöntemi

Temel Varsayım: Dönem başı yarı mamul stokları, cari dönemde başlanıp tamamlanan birimlerden ayrı olarak ele alınır. Bu stoklar için önceki dönemde yapılan çalışmalar ve bu çalışmalar nedeniyle katlanılan giderler, maliyetlerin hesaplanmasında ayrıca dikkate alınır.

Dönemde tamamlanan birimler öncelikle dönem başı yarı mamul stoklarının bitirilmesiyle ortaya çıkmaktadır.

Geriye kalan tamamlanmış birimler ise, cari dönemde üretimine başlanan birimlerdenir.

Miktar Hareketlerinin Belirlenmesi:

$$4\ 000 + 20\ 000 = 19\ 000 + 5\ 000$$

EVRE MALİYET SİSTEMİ

Eşdeğer Ürün Miktarlarının Belirlenmesi:

	<u>Direkt ilk madde ve malzeme giderleri</u>	<u>Direkt işçilik ve genel üretim giderleri</u>
Tamamlanan Birimler	15 000	17 800
- Dönem başı yarı mamul stoku	-	2 800
		(4 000 x 0.70)
-Dönemde başlanıp tamamlanan	15 000	15 000
	(15 000 x 1)	(15 000 x 1)
Tamamlanamamış Birimler	5 000	2 000
	(5 000 x 1)	(5 000 x 0.40)
Toplam	20 000	19 800

EVRE MALİYET SİSTEMİ

Birim Maliyetlerin Hesaplanması:

DİMM birim maliyeti = $10\ 000 / 20\ 000 = 0.50$ TL./birim

Dİ birim maliyeti = $15\ 000 / 19\ 800 = 0.76$ TL./birim

GÜ birim maliyeti = $6\ 000 / 19\ 800 = 0.30$ TL./birim

Toplam birim maliyet = $0.50 + 0.76 + 0.30 = 1.56$ TL./birim

EVRE MALİYET SİSTEMİ

Maliyet Dağılımı:

Tamamlanan birimlerin maliyeti		30 468
- Dönem başı yarı mamul stokları		7 068
- Önceki dönemden devreden	4 100	
- Direkt işçilik giderleri	$(2\ 800 \times 0.76) = 2\ 128$	
- Genel üretim giderleri	$(2\ 800 \times 0.30) = 840$	
- Dönemde başlanıp tamamlanan	$(15\ 000 \times 1.56)$	23 400
Tamamlanamamış birimlerin maliyeti		4 620
- Direkt ilk madde ve malzeme giderleri	$(5\ 000 \times 1) \times 0.50$	2 500
- Direkt işçilik giderleri	$(5\ 000 \times 0.40) \times 0.76$	1 520
- Genel üretim giderleri	$(5\ 000 \times 0.40) \times 0.30$	600